

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : मे- २०२४

सत्र - १

विषय : ग्रंथालय व्यवस्थापन (BL-23-124)

दिनांक : ११/०५/२०२४

गुण : १००

बोल : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. फेयोल ने व्यवस्थानाची किती तत्वे सागितली आहेत.
- अ) १२   ब) १३
क) १४   ड) १५
२. शास्त्रिय व्यवस्थापनाचे जनक कोण आहेत.
- अ) हेत्री फेयोल   ब) पीटर इकर
क) रंगनाथन   ड) एफ.डब्ल्यू. टेलर
३. कार्डेक्सचा उपयोग
- अ) नियतकालिकांचे व्यवस्थापनासाठी   ब) ग्रंथ व्यवस्थापनासाठी
क) माहितीपत्रकाचे व्यवस्थापनासाठी   ड) वरील सर्व
४. विदेशी पुस्तकांच्या बाबतीत हे पत्र जोडावे लागते.
- अ) तालिकिकरण   ब) जीओसी
क) यादि   ड) या पैकी नाही.
५. झजडउज्जठइ या अद्याक्षरातील ठ अक्षर म्हणजे
- अ) रीअॅक्टिंग   ब) रीसपॉर्टिंग
क) रीप्रेजेनटिंग   ड) रीपोर्टिंग
६. नियतकालिक व्यवस्थापनाची त्रिपत्र पध्दत /तीन कार्ड प्रणाली कोणी सुरु केली ?
- अ) एस. आर. रंगनाथन   ब) ड्युरी
क) ल्युथर गुलिक   ड) सेअर्स
७. नेवार्क चार्जिंग प्रणाली कोणी सुरु केली ?
- अ) पीटर इकर   ब) एल्टन मायो
क) जॉन कॉटन दाना   ड) फ्रॅन्सिस बेकन
८. ग्रंथालय प्रसिद्धिसाठी ----- एक महत्वाचे साधन आहे.
- अ) ग्रंथ   ब) माहितीपत्रक
क) अहवाल   ड) हाउस बुलेटिन
९. ग्रंथ देव-घेवी चे काम
- अ) संदर्भ विभाग   ब) तांत्रिक प्रक्रिया विभाग
क) देव-घेव विभाग   ड) या पैकी नाही.
१०. POSDCORB ही संकल्पना कोणी मांडली ?
- अ) एल.गुलिक आणि एल. उर्विक   ब) हेत्री फेयोल
क) रंगनाथन   ड) पीटर इकर

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)**
१. POSDCORB या वर सविस्तर टिपणी लिहा.
  २. नियतकालिक म्हणजे काय ते सांगुन नियतकालिक नोंदणी च्या पद्धती सांगा.
  ३. ग्रंथोपस्कार म्हणजे काय ? त्यातील कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)**
१. व्यवस्थापन म्हणजे काय ? हेत्री फेयोलची व्यवस्थापनाची १४ कार्ये स्पष्ट करा.
  २. दाखल नोंद वही म्हणजे काय ? त्यातील रकान्यांची सविस्तर माहिती लिहा.
  ३. ग्रंथ देवघेव पद्धती यावर माहिती द्या.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)**
१. ग्रंथालय इमारत
  २. वार्षिक अहवाल
  ३. ग्रंथ पडताळणी

English Translation

Library Management (BL-23-124)

- Q. 1 Choose the correct option (10)**
1. How many principles of management are enunciated by Fayol?
 a) 12   b) 13
 c) 14   d) 15
  2. Who is the father of scientific management?
 a) Henry Fayol   b) Peter Drucker
 c) Ranganathan   d) F. W. Taylor
  3. Kardex is use for
 a) Maintenance of periodical   b) Maintenance of book
 c) Maintenance of pamphlet   d) All of the above
  4. In case of foreign books letter is to be attached.
 a) Catalogue   b) GOC
 c) List   d) None of the above
  5. In the acronyms POSDCORB use in management field “R” stands
 a) Reacting   b) Responding
 c) Representing   d) Reporting
  6. Who started the Three card Charging system?
 a) S.R. Ranganathan   b) Dury
 c) Luther Gulick   d) Sayers
  7. Who started the Newark Charging system?
 a) Peter Drucker   b) Elton Mayo
 c) John Cotton   d) Francis Bacon
  8. ----- is a famous tool for library publicity.
 a) Book   b) Prospectus
 c) Report   d) House bulletin
  9. Issue and return of books in the work of ?
 a) Reference section   b) Technical processing section
 c) Circulation Section   d) None of the above
  10. Acronym POSDCORB coined by?
 a) L. Gullick & L. Urwick   b) Henry Fayol
 c) Ranganathan   d) Peter Drucker.

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Write a detail note on POSDCORB
2. What is mean by Periodical ,explain its charging systems?
3. What is processing of books? Explain its functions

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. What is management? Explain Henri Fayol's 14 principles of management
2. What is Accession register? Explain briefly its columns .
3. Explain a detail information on book circulation system.

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Library Building
  2. Annual Report
  3. Stock Verification
-